

Datini, tradiții și obiceiuri în luna septembrie

Anotimpul roadelor

În tradiția populară, toamna începe de la Sf. Maria Mică, 8 septembrie, și durează până la Sf. Nicolae, 6 decembrie. Când tună toamna târziu, se zice că Sf. Ilie se întoarce acasă cu carul plin de păpuși. Cea mai frumoasă legendă a toamnei este chiar povestea frunzei ruginii. Se spune că într-o zi se năpusti un vânt puternic, de poărgea ferestrele oamenilor și ridica în slavă hârtiile și praful de pe drum. Frunza stejarului notărată să afle ce e cu vântul rece care se stârnișe, prinde curaj și îl întreabă pe tatăl său: Dragă tată, ce este toamna? Stejarul răspunde: Toamna este a treia fiică a lunii, ce coboară din înaltul cerului să-și aștearnă trena ei de culoare galben-brun-ărâmie, trena fiind voi frunzele, care veți așterne un covor de rugină peste întreaga natură. De cum sosește de pe dealuri, începe a stropi în jur cu mănunchi de ciurăfăi, de unde și culoarea simbolică de toamnă. Atunci, soarele coboară spre asfințit. Răcoarea cuprinde întinsul și deodată sămânța se va scutura, frunzele îngălbenite se vor desprinde de pe ramurile copacilor și se vor cufunda într-un somn adânc, pentru totdeauna. Bruma rece și vântul șturlubanic sunt prietenii nedespărțiți ai toamnei. Împreună vor sălta frunzele în sus, până în înaltul cerului, iar apoi le vor lăsa din nou pe pământ. Voi vă veți apleca în fața Toamnei, rășându-vă definitiv tatăl care via susținut atâta timp în adierea vântului slab. Asta e legea naturii și trebuie respectată. Pentru oamenii vrednici, toamna este o binecuvântare, fiindcă e plină de roade. Cum termină stejarul să povestească, se uită pe dealuri și frumoasa toamnă se apropia. Fructele îi țineau trena, în calea ei se așezau frunze și mireasma de crizanteme o însoțeau ca un abur. Fericită că află ce este toamna și mai ales, că face parte din aiaul ei, frunza de stejar rugini pe loc și mergea spre veșnicia ei.

Răpciune, liber la târguri

Numele lunii septembrie vine de la cuvântul latinesc "septem", șapte, pentru că era a șaptea lună în calendarul roman. În România, luna septembrie are mai multe denumiri populare: Răpciune, Brumar cel mic, Vinicel, Viniceria și Vinicel. În tradiția populară, septembrie este luna în care oamenii se întorc către livezi și via de vie. Este timpul de recoltat și de adunat provizii pentru iarnă. Cei care nu au reușit să strângă plante medicinale, de leac, mai au răgaz până la Sfânta Maria Mică, după care torburile își pierd proprietățile tămăduitoare. Acum se face magiunul de toamnă, iar de ziua Crucii se bat nucii prilej de petreceri, mai ales pentru cei tineri. De la această zi până la Sfânta Parascheva, au loc, în funcție de zonă, ceremoniile numite ostrovul viilor, adică începerea culesului la struguri. Ostrovul viilor este un fel de clacă, prilej de socializare, de trecere dincolo de legăturile de familie. Pe lângă părțile bune, acest tip de practică aduce pentru capul familiei și o grijă în plus, pentru că, deși aceste invitații la culesul viei se bazează pe reciprocitate, ele presupun și un soi de petrecere. Se cheamă lăutari, se spun povești, se fac diferite jocuri, se petrece în toată regula. Pe vremuri, exista obiceiul ca din primul must care se scurgea, să se facă ofrandă și, din cele noi, să se dea acesta de pomană. De asemenea, din primul must se aruncă pentru morți, ca să se bucure și ei de recoltă și să fie împăcate cele două lumi.